

Η υλοποίηση του Στόχου 6 Βιώσιμης Ανάπτυξης του Ο.Η.Ε. από τις Δ.Ε.Υ.Α.

Γιώργης Μαρινάκης, Δήμαρχος Ρεθύμνης, Πρόεδρος της Ένωσης Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης-Αποχέτευσης (Ε.Δ.Ε.Υ.Α.)

Κυρίες και Κύριοι,

Η σημερινή ημέρα είναι ξεχωριστή για την κοινωνία, τη χώρα μας, τον πλανήτη μας. Γιορτάζουμε την Παγκόσμια Ημέρα του Νερού.

Εκπροσωπώντας την Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης – Αποχέτευσης (ΕΔΕΥΑ) με την ιδιότητα του Προέδρου, και αφού ευχαριστήσω το Κέντρο UNESCO Ολοκληρωμένης και Διεπιστημονικής Διαχείρισης Υδατικών Πόρων (ΚΕΟΔΔΥΠ) για την πρόταση να είμαστε συνδιοργανωτές στο Διεθνές αυτό Forum, θα ήθελα να εκφράσω κατ' αρχάς την ικανοποίησή μου για την συμμετοχή μας σε μία εκδήλωση που συγκεντρώνει γύρω από το ίδιο τραπέζι πολίτες, πολιτικούς, επιστήμονες και εργαζόμενους από την Ευρώπη, τα Βαλκάνια και την Ελλάδα, που σκέπτονται, δρούν και εργάζονται για το νερό με αφοσίωση, συνέπεια, μεθοδικότητα, πάθος και δημιουργικότητα. Που συνεργάζονται σε διαφορετικά επίπεδα υδατικής διακυβέρνησης στο πλαίσιο που θέτει το forum : Νερό και αποχέτευση «Κοινά αγαθά στην υπηρεσία της κοινωνίας». Πλαίσιο που οριοθετείται από τον Στόχο 6 των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης που υιοθέτησε το 2015 ο ΟΗΕ και συνάδει με την προτροπή που κυριαρχεί σήμερα παγκοσμίως: «Να μην αφήσουμε κανέναν πίσω».

Εκπροσωπώντας, λοιπόν, ένα δημιουργικό και δυναμικό κομμάτι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο χώρο της κοινής ωφέλειας στην Ελλάδα, τις Δ.Ε.Υ.Α., δεν θα μπορούσα να μην επισημάνω την εμπλοκή, τη δέσμευση και την ευθύνη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην υλοποίηση του στόχου 6 και των υποστόχων του.

Στην Ελλάδα οι Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης- Αποχέτευσης, οι Δ.Ε.Υ.Α., που ιδρύθηκαν από τους Δήμους και λειτουργούν ως κοινωφελείς και μη κερδοσκοπικές επιχειρήσεις από τον 1980, με δικό τους θεσμικό πλαίσιο, το οποίο μάλιστα πρόσφατα αναθεωρήθηκε και εκσυγχρονίσθηκε (ν. 1069/80) , υλοποιούν τον στόχο 6 Βιώσιμης Ανάπτυξης του Ο.Η.Ε. («Πόσιμο Νερό και Αποχέτευση για όλους») και τους υποστόχους του, παρέχοντας καθαρό και υγιεινό νερό και υπηρεσίες αποχέτευσης σε 5,2 εκατομμύρια πολίτες, δηλαδή στον μισό πληθυσμό της Ελλάδας, σε 126 από τους 325 Δήμους της χώρας, στους οποίους δεν περιλαμβάνονται οι δύο μεγάλες πόλεις της χώρας μας, η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη.

Οι αρμοδιότητές τους περιλαμβάνουν την ύδρευση, την αποχέτευση και την επεξεργασία αστικών υγρών αποβλήτων. Δυνητικά, έχουν τη θεσμική δυνατότητα να επεκτείνουν την αρμοδιότητά τους στην άρδευση, το φυσικό αέριο, την τηλεθέρμανση, τη διάθεση απορριμμάτων, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την εμπορία εμφιαλωμένου νερού.

Ο λόγος ίδρυσής τους συνδέεται άμεσα με την αδυναμία των Δήμων να διαχειρισθούν την ύδρευση, αλλά κυρίως την αποχέτευση στις αρχές της δεκαετίας του '80. Και η μέχρι σήμερα πορεία τους δικαίωσε την τολμηρή αυτή επιλογή της Πολιτείας, αφού με την ευελιξία με την οποία θεσμικά εξοπλίσθηκαν, εκτέλεσαν ή εκτελούν έργα ύδρευσης-αποχέτευσης και επεξεργασίας λυμάτων ύψους 18,6 περίπου δις ευρώ. Για την υλοποίηση όλων των έργων χρησιμοποιήθηκαν διαχρονικά όλα σχεδόν τα εθνικά και ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά εργαλεία, αλλά και δανεισμός και ίδιοι πόροι. Με τα έργα των Δ.Ε.Υ.Α. το 99% των πολιτών της Περιφέρειας της χώρας μας πίνουν καθαρό και υγιεινό νερό, ενώ το 80% απολαμβάνουν υπηρεσίες αποχέτευσης και επεξεργασίας υγρών αποβλήτων.

Ας δούμε κάποια σχετικά αριθμητικά στοιχεία:

Οι 126 ΔΕΥΑ:

- Διαθέτουν χιλιάδες χώρους αποθήκευσης νερού (δεξαμενές) και ελέγχουν πάνω από 5.500 γεωτρήσεις,
- Το σύνολο των εγκατεστημένων υδρομετρητών που ανήκουν στον τομέα ευθύνης τους πλησιάζει τα 3 εκατομμύρια,
- Το συνολικά παραγόμενο νερό ανέρχεται περίπου στα 550 εκατομμύρια κυβικά/έτος,
- Διαχειρίζονται & συντηρούν πάνω από 70.000 χλμ. δικτύων ύδρευσης

Ως προς την αποχέτευση οι Δ.Ε.Υ.Α. διαχειρίζονται και συντηρούν περίπου 30.000 χλμ. δικτύων αποχέτευσης και λειτουργούν πάνω από 170 Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων. Και δεν θα ήταν υπερβολή αν ισχυριζόμασταν ότι οι γαλάζιες σημαίες στις ακτές μας οφείλονται και στις ΔΕΥΑ.

Με τα δεδομένα αυτά, θα έλεγε κανείς ότι το πρόσημο των επιχειρήσεων που αποτελούν θεσμοθετημένους πλέον διαχειριστές των υδατικών πόρων είναι θετικό. Υπάρχουν, όμως, και προβλήματα. Εμείς τα ονομάζουμε προκλήσεις. Η αντιμετώπιση του μη ανταποδοτικού νερού είναι ένα από αυτά. Σε μια εποχή που η λειψυδρία είναι υπαρκτή απειλή για ένα κομμάτι της χώρας μας, η πρόληψη των διαρροών των δικτύων είναι προτεραιότητα και στόχος. Στην κατεύθυνση αυτή οι Δ.Ε.Υ.Α. έχουν ολοκληρώσει πλήθος έργων αντικατάστασης δικτύων, τηλεελέγχου – τηλεχειρισμού.

Παραπέρα, με κύριο στόχο την αντιμετώπιση του μη ανταποδοτικού νερού και την αποτελεσματικότερη χρήση του, χρηματοδοτούνται από εθνικούς και ευρωπαϊκούς πόρους και εκτελούνται σήμερα, έργα πρόληψης των διαρροών (τηλεμετρία-τηλεέλεγχος). Ταυτόχρονα, οι Δ.Ε.Υ.Α. με τον συντονισμό της Ένωσης των Δ.Ε.Υ.Α. επιχειρούν να περιορίσουν το μη Ανταποδοτικό Νερό με την προσαρμογή τους σε κοινά αποδεκτές διεθνείς πρακτικές του Διεθνούς Υδατικού Συνδέσμου (IWA).

Η ποιότητα του πόσιμου νερού που παρέχουν οι Δ.Ε.Υ.Α. στους πολίτες διασφαλίζεται με τον συστηματικό έλεγχο και την παρακολούθηση της ποιότητάς του από τις επιχειρήσεις. Πενήντα (50) περίπου πλήρως εξοπλισμένα εργαστήρια που λειτουργούν οι Δ.Ε.Υ.Α. με εξειδικευμένο προσωπικό, ασχολούνται συστηματικά με την παρακολούθηση και τον έλεγχο της ποιότητας του παρεχόμενου πόσιμου νερού, εφαρμόζοντας τις Οδηγίες τόσο της Ε.Ε. όσο και του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας. Στο ζήτημα της ποιότητας, όμως, θα αναφερθώ και παρακάτω.

Η περίοδος της οικονομικής και δημοσιονομικής κρίσης απείλησε τη δυνατότητα μερίδας των πολιτών, των πιο ευάλωτων και αδύναμων οικονομικά, να έχουν πρόσβαση σε καθαρό και υγιεινό νερό και αποχέτευση. Παρότι η τιμή του νερού που παρέχουν οι Δ.Ε.Υ.Α. είναι προσιτή (1,57 €/μ³), ο κίνδυνος αυτός αντιμετωπίστηκε από την πλειονότητα των ΔΕΥΑ με τη θέσπιση κοινωνικών τιμολογίων για τις ευπαθείς και αδύναμες ομάδες του πληθυσμού (πολύτεκνους, απόρους, ανέργους κ.λ.π.). Έτσι, κανείς δεν «έμεινε πίσω», κανένας πολίτης δεν στερείται ενός αγαθού απαραίτητου για την ζωή όπως είναι το νερό.

Παραπέρα, η σχέση των επιχειρήσεων ύδρευσης με την κοινωνία την οποία υπηρετούν και στην οποία απευθύνονται, κτίζεται μέσα από καμπάνιες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τη βιώσιμη χρήση του νερού ως πολύτιμου φυσικού πόρου, και μέσα από την συμβολή τους στην περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Κυρίες και Κύριοι,

Η καθολική πρόσβαση σε καθαρό και υγιεινό νερό, η διασφάλιση της διαθεσιμότητάς του και η βιώσιμη διαχείρισή του αντιμετωπίζουν σήμερα κινδύνους και προκλήσεις. Η κλιματική αλλαγή είναι ένας από αυτούς. Στη χώρα μας εμφανίζεται με έντονα και ακραία καιρικά φαινόμενα που δημιουργούν πλημμύρες και λειψυδρία. Η αντιμετώπιση των πλημμυρών δεν ανήκει στις ΔΕΥΑ παρά μόνο σε ένα μικρό κομμάτι, στη διευθέτηση των ομβρίων. Σήμερα μάλιστα χρηματοδοτούνται και κατασκευάζονται έργα ομβρίων. Από την άλλη, η λειψυδρία τον τελευταίο καιρό αποτελεί σοβαρό πρόβλημα ιδιαίτερα

στην Ν.Α. Ελλάδα. Η αντιμετώπισή της είναι μία δύσκολη και σύνθετη υπόθεση. Και δυστυχώς μάς πρόλαβε πριν την προλάβουμε.

Τα μέτρα που λαμβάνονται από τις δημοτικές επιχειρήσεις είναι: Η συνεχής ενημέρωση των καταναλωτών για την ορθολογική διαχείριση του νερού, η επιτάχυνση των υδραυλικών έργων, η παρακολούθηση των δικτύων, η μείωση των απωλειών, η συλλογή και αποθήκευση ομβρίων νερών, η αναζήτηση εναλλακτικών πηγών υδροδότησης για την ενίσχυση του υδατικού δυναμικού, όπως είναι η επαναχρησιμοποίηση των επεξεργασμένων νερών και οι αφαλατώσεις, το κόστος των οποίων μειώθηκε αισθητά με την εξέλιξη της τεχνολογίας. Σήμερα οι ΔΕΥΑ, κυρίως οι νησιωτικές ΔΕΥΑ λειτουργούν 70 μονάδες αφαλάτωσης.

Η 40χρονη πορεία τους επιβεβαιώνει ότι οι ΔΕΥΑ ως κοινωφελείς επιχειρήσεις υπηρετούν ικανοποιητικά τον στόχο 6 της βιώσιμης ανάπτυξης, καθώς και τους ανάλογους υποστόχους. Ωστόσο, μένουν πολλά ακόμα να γίνουν για τη βιώσιμη διαχείριση του νερού. Το ποσοστό των διαρροών των δικτύων είναι σχετικά υψηλό, η ενδοχώρα στο κομμάτι που ανήκει στην αρμοδιότητα των ΔΕΥΑ δεν έχει ακόμα βιολογικούς καθαρισμούς, η επαναχρησιμοποίηση των εκροών των βιολογικών καθαρισμών είναι χαμηλή λόγω δυσκολιών εφαρμογής του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, το ενεργειακό κόστος υψηλό. Το θεσμικό πλαίσιο διαχείρισης υδατικών πόρων ευρωπαϊκό και εθνικό απαιτεί Σχέδια Ασφάλειας Νερού και Masterplans. Και η πρόκληση και ανάγκη της προσαρμογής των επιχειρήσεων στην νέα ψηφιακή εποχή είναι ορατή. Επομένως, η διαμόρφωση μίας ολοκληρωμένης στρατηγικής που θα χαρακτηρίζεται από ολιστική προσέγγιση των προβλημάτων και των αντίστοιχων λύσεων, σύμφωνα με τη διεθνή γνώση και εμπειρία θα συμβάλλει στην εκπλήρωση των στόχου 6 και των υποστόχων του από τις Δ.Ε.Υ.Α.

Όπως, ανέφερα και στην αρχή σήμερα συμμετέχω στη διεθνή αυτή διαβούλευση με την ιδιότητα του Προέδρου της Ένωσης των Δ.Ε.Υ.Α. Η Ε.Δ.Ε.Υ.Α. ως ένα δίκτυο ανθρώπων, πολιτικών και επιχειρήσεων που λειτουργεί εδώ και 30 χρόνια, έχει συμβάλει στη βελτίωση της λειτουργίας των Δ.Ε.Υ.Α. κι επομένως στην εκπλήρωση του στόχου 6 της βιώσιμης Ανάπτυξης. Αποτελεί τον τρίτο πόλο στον τομέα του νερού της χώρας μας,- οι άλλοι δύο είναι η ΕΥΔΑΠ και η ΕΥΑΘ- θεσμικό συνομιλητή της Πολιτείας, και το βήμα συμμετοχής των Δ.Ε.Υ.Α. στην υδατική διακυβέρνηση.

Όραμα της Ε.Δ.Ε.Υ.Α. είναι η ανάπτυξη και λειτουργία ενός “Ολοκληρωμένου Εργαλείου Αποτύπωσης και Διαχείρισης των Υποδομών Νερού” που θα αποτυπώνει σε επίπεδο **GIS** όλες τις υποδομές νερού και σε επίπεδο σχεδόν πραγματικού χρόνου όλα τα λειτουργικά χαρακτηριστικά τους, οικονομικά στοιχεία των επιχειρήσεων καθώς και στοιχεία για το ανθρώπινο δυναμικό τους. Το όραμα αυτό ξεκίνησε να υλοποιείται από το 2017 με την ανάπτυξη και τη λειτουργία του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος για την

παρακολούθηση της ποιότητας νερού ανθρώπινης κατανάλωσης της Επικράτειας, και για τη Συγκριτική Αξιολόγηση των Δ.Ε.Υ.Α.

Το υποσύστημα για τη Συγκριτική Αξιολόγηση συγκεντρώνει οικονομικά και τεχνικά στοιχεία των Δ.Ε.Υ.Α., και υπολογίζοντας κατάλληλα επιλεγμένους δείκτες, δημιουργεί μια έκθεση αξιολόγησης για την απόδοση της κάθε Δ.Ε.Υ.Α. Με βάση την έκθεση, στην οποία αναδεικνύονται οι «δυνάμεις» και οι «αδυναμίες» της επιχείρησης, γίνεται ο προγραμματισμός της Δ.Ε.Υ.Α. με στόχο την βελτίωση της απόδοσής της προς όφελος της κοινωνίας.

Το υποσύστημα για την παρακολούθηση της ποιότητας νερού το οποίο έχει κατοχυρωθεί θεσμικά από το Υπουργείο Υγείας συγκεντρώνει όλες τις αναλύσεις πόσιμου νερού που πραγματοποιούνται στην επικράτεια από τις επιχειρήσεις ύδρευσης με σκοπό την ενημέρωση του Υπουργείου Υγείας και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των Διευθύνσεων Υγείας και των πολιτών. Έτσι, μέσω του συστήματος δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες να ενημερώνονται εύκολα, άμεσα και με κατανοητό τρόπο για την ποιότητα του νερού σε όλη την Ελλάδα, ενώ στόχος της Ε.Δ.Ε.Υ.Α. είναι το σύστημα να αποτελέσει εργαλείο διαφάνειας και ενεργού συμμετοχής των πολιτών και της κοινωνίας στη διαχείριση του πολύτιμου αυτού αγαθού.

Κυρίες και Κύριοι,

Ο στόχος 6 βιώσιμης ανάπτυξης και οι υποστόχοι αποτελούν πλέον βασική θεσμική κατεύθυνση λειτουργίας των επιχειρήσεων ύδρευσης-αποχέτευσης και θα πρέπει να ενσωματωθούν στην στρατηγική και τα σχέδια δράσης τους. Ωστόσο, άποψή μας είναι ότι η υλοποίησή τους επιτυγχάνεται μόνο μέσα από τη δημόσια ή δημοτική διαχείριση του νερού. Οποιαδήποτε άλλη επιλογή δεν διασφαλίζει τη βιώσιμη διαχείριση του νερού ως φυσικού και κοινωνικού αγαθού. Η ευρωπαϊκή και διεθνής εμπειρία είναι αδιάψευστος μάρτυρας.

Σάς ευχαριστώ.